

*Předsevzetí:
nezapomenout*

KATEŘINA
KOLÁŘOVÁ
redaktorka LN

PŘÁVNICKÝ GLOSÁŘ

Konec roku snad každého přinutí trochu si zabilancovat. Pro ty, kdo pravidelně sledují dění ve společnosti, může být informacemi přehlcený svět paradoxně překážkou k zodpovědné novoroční inventuře. Pod palbou neustálých politických zvrátů, které příjemce informací zachytává, se snadno zapomíná na důležité mezníky a zejména souvislosti.

Příloha Právo a justice přináší koncem roku již tradičně rozhovor s významnou právníčkou osobností. Například vloni na tomto místě svůj pestrý život přiblížila česká právnícká legenda Gerhardt Bubník. Letošní „sázka“ na Vojtěcha Cepla mladšího nebyla náhodná. Má připomenout důležité výročí: je to deset let, co mu do kariéry vstoupila kauza takzvané justiční mafie. Jako nezávislý soudce tehdy prokázal, že někdy může být velmi těžké udržet váhu spravedlnosti v rovnováze. Zvlášť když do nich z boku fouká. A také že když člověk – i soudce – plave proti proudu, může ho to hodně stát. V případě soudce třeba přeložení na jinou agendu.

V rozhovoru Cepl apeluje na novináře i veřejnost, aby bedlivě sledovali výběr soudních funkcionářů. Rozhovor proběhl den předtím, než ministr minulý týden místopředsedou trestního úseku pražského Vrchního soudu jmenoval Jana Sváčka. Jistě, jde o velmi zkušeného trestního soudce. Podle zdrojů LN na příslušném soudu není ani Sváčkovi kolegy jeho povýšení hodnoceno nijak tragicky. Jako soudce i kolega se totiž osvědčil. Ale... dle výše zmíněného apelu nesmíme zapomenout na historické souvislosti. Připomenout musíme, že Sváček se již jednou – když se na rozdíl od současné úpravy musel účastnit výběrového řízení – o daný post ucházel. Neměl ale politickou podporu – a neprošel. Kritizován byl hlavně za nestandardní kontakty – třeba s pražským podnikatelem a lobbistou Tomášem Hrdličkou. Proti tehdy byli senátoři i dnešní premiér Andrej Babiš.

Minulý týden byl Sváček jmenován potichu, téměř bez povšimnutí. Politici, soudci, veřejnost ani novináři by však neměli zapomínat na souvislosti ani na to, že člověk se změní jen málokdy.

Pomalé soudy způsobí, že lid

Občané musí věřit, že soudce jejich spor rozhodne co nejlépe, říká ústecký soudce Vojtěch Cepl mladší...

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

LN Proč jste se rozhodl stát se soudcem?

V roce 1986 jsem šel se svojí budoucí ženou po ulici U Studánky v pražských Holešovicích. Do té doby jsem plánoval, že budu působit na Akademii věd, ale přišlo mi to trochu k ničemu. Tehdy moje žena řekla, že půjde k soudu. Chvilí jsme šli ulicí dál. Pak jsem řekl, že i já půjdu k soudu. Nastoupil jsem tak jako justiční čekatel v Praze 4, kde nyní shodou okolností působí moje dcera.

LN Chápete profesi soudce jako celoživotní poslání?

Vždy jsem ji tak chápal. Myslím si, že člověk za sebou v životě prostě musí něco zanechat. Nechtěl jsem dělat kariéru ani něčemu velet. Přesto jsem stále podezíráván z opaku. Po roce 1992 jsem však deset let působil také jako advokát. Nikdy jsem toho kroku nelitoval, protože je velmi důležité vidět to z obou stran. Doporučoval bych to každému soudci.

LN Co bylo důvodem toho, že jste se rozhodl si z justice takto odskočit?

Justice tehdy velmi nefungovala. Sváděl se boj o diktafony, baterky či šňůry k nim. Socialismus byl stále ještě v chodu a nefungovalo prostě nic. Vedly mě k tomu ale i finanční důvody. Tehdy jsem jako soudce bral asi dva tisíce hrubého. Pak přišlo zvýšení platu zhruba o sto korun. Později drastický nárůst asi na pět tisíc korun. Když jsem ale odešel do advokacie, vydělal jsem si tolik peněz za den. Pak se však objevila příležitost věnovat se jako soudce autorskému právu. Na to jsem slyšel a v roce 2002 jsem se vrátil.

LN V jaké kondici je česká justice dnes?

Vzhledem k jejímu věku, opořebení a geografické poloze v docela dobré. Myslím tím časovou vzdálenost od sametové revoluce a geografickou polohu, tedy že jsme na východ od Německa a na západ od Ukrajiny a Ruska. Česká justice je v kondici, kterou od ní lze rozumně očekávat. Jakým směrem ale půjde její další vývoj, si netroufám odhadnout.

LN Myslíte, že i geografická poloha Polska předurčila nynější krizi tamní justice? Co nás od podobné situace chrání?

Situace v Polsku je úměrná tomu, že je na východ od nás. Nás nechrání vůbec nic, jen to, že se

Nový domov v Ústí nad Labem našel Vojtěch Cepl mladší po odchodu z vrcholu pražské justice. Na tamním krajském soudu pracuje se svou manželkou Lenkou, která je místopředsedkyní soudu. FOTO MAFRA - IVETA LHOTSKÁ

musíme snažit dělat justici co nejlépe. Pokud se o toto snažit nebudeme, zákonitě se stav justice zhorší i u nás. To je úkol pro soudce, ale i pro veřejnost. Základem práce soudce je dělat věci poctivě, aby tomu lidi věřili. V tom je celá věda.

LN Liší se v něčem práce soudce v Praze od práce soudce v Ústí nad Labem?

Charakter případů, které k místnímu soudu napadají, je jiný. Když jsem v Praze soudil autorské právo, řešil jsem víc komplikovanějších případů. Takových tady není mnoho, ale vyskytují se také. Je to však dáno i tím, že v Praze sídlí více institucí. Rozdíl tedy není nijak absolutní.

LN Je v něčem ústecký region specifický?

Má některá sociální specifika, jež jsou daná zejména tím, že zde hodně působil průmysl. Ale myslím si, že velká část toho je hlavně v hlavách lidí, a to i těch, kteří tady nežijí.

LN A co se týče justice?

Když se ústecká justice rozbíhala, měl zdejší soud několik let velké problémy. Byl tady obrovský nával věcí, které soudci nestíhali řešit. Nedodělky byly opravdu velké. Nyní už se tu vše dobře zabíhá a řekl bych, že má soud dobře nakročeno. Hovořím o vedení soudu, protože to je vždy naprosto stěžejní. Vedení má totiž obrovský vliv na organizaci práce

soudců a v závislosti na tom i na fungování celé instituce.

LN Řekl byste, že i dlouhé čekání na rozsudek snížilo dobrou pověst justice u veřejnosti?

Pokud justice nefunguje a je pomalá, pochopitelně její důvěryhodnost u veřejnosti klesá. Veřejnost má pak někdy tendenci brát spravedlnost do svých rukou, což není ideální.

LN Myslíte, že je důležité, aby veřejnost soudním rozhodnutím rozuměla?

Veřejnost nikdy právu nebude úplně rozumět. Je to velmi odborná disciplína. Stejně jako u lékařů, kterým člověk musí věřit, že vše dělají, jak nejlépe umí a jak

umožňují současné poznatky vědy. Stejně je to u právníků. Lidé doufají, že jim advokát poradí a povede spor co nejlépe. Následně musí věřit tomu, že soudce rozhodne jejich spor co nejlépe. Musí tak věřit v právo a systém v celé justici. Pokud lidé takovou víru ztrácejí nebo ji mají narušenou, má to špatné důsledky na celou společnost.

LN Získávají soudci u veřejnosti důvěru také tím, že veřejně komentují svoje kauzy?

Transparentnost justice je velice důležitá. Velký smysl má i veřejnost v jednacím síni, protože pak dokáže justici srozumitelně vnímat. Když veřejnost vidí, jak soud reaguje, dokáže předpokládat, jaké chování je dovoleno – a co už je nežádoucí. To je vzájemný vztah justice a práva. Jakékoliv utajování soudních rozhodnutí nebo průběhu soudního jednání jde proti tomuto trendu. To by byl systém rakouský, úřednický a takový, kde se soudce schovává za systém, aby na něj nebylo vidět. Pak je justice anonymní, neprůhledná, odlidštěná – a lidé jí v důsledku moc nevěří.

Justice se v ústeckém regionu rozbíhala pomaleji než v celé republice. Byl tady obrovský nával věcí a soudci nestíhali rozhodovat.

”

LN Je proto systematika porotních soudů lepší?

Určitě má oproti našemu systému tu výhodu, že jí lidé víc důvěřují, protože do ní vidí. Justici si v těchto západních systémech dělají lidé sami. Nejde ani tak o to, že by rozhodovali pronikavě lépe, ale o případech hovoří a znají je – a to má na důvěru v justici velký vliv. Nemyslím si, že by u nás bylo potřeba zavádět porotní soudy, ale určitě bychom měli maximálně udržovat transparentnost, veřejnost a informovanost. To je ale úkol i novinářů, kteří by o justici měli psát a nebát se třeba uvést jméno soudce, který konkrétní případ soudí. Když se píše o nějakém rozsudku, je dobré vědět, kdo a proč tak rozhodl. To se ale nedělá.

vezme spravedlnost do svých rukou

... i po deseti letech, kdy rozhodoval o kauze tzv. justiční mafie, si myslí, že soudci musí být schopni si své rozhodnutí veřejně obhájit

LN Moc soudců se s novináři bavit nechce. Málokterému nevádí, pokud je zmíněn jménem. Většina se schovává za systém.

Soudce musí být schopen si rozsudek veřejně obhájit. Naopak si myslím, že veřejnost může soudce v některých případech ochránit. Třeba pokud je dodatečně jednou ze stran nařčen, že nerozhoduje poctivě, je výhodou, když veřejnost viděla, jak k rozhodnutí došlo. To ale nejde, pokud se rozhoduje za zavřenými dveřmi. Když si soudce zvykne jednat, jako by v soudní síni měl veřejnost vždy, vede to k všeobecné kultivovanosti toho, co u soudu probíhá.

LN Jak v tomto kontextu vnímáte komentování živých kauz politiky?

Vnímám to spíš špatně, protože člověk má komentovat případy, jež dobře zná. Do cizích kauz by se nikdo neměl pouštět. Je to jednak nekolegiální, jednak to zákon výslovně zakazuje. Nezáúčastněná strana nezná detaily případu tak jako soudce. Nelze tak očekávat, že řekne něco chytřejšího než příslušný soudce.

LN Do povědomí veřejnosti jste se dostal před deseti lety, když jste rozhodoval v kauze takzvané justiční mafie. Existuje dnes nějaká skupina, již by šlo takto označit?

K tomuto případu jsem už dříve řekl úplně všechno. Nevím, co přesně má být termínem justiční mafie míněno. Tehdy to byla kontextuální nadávka, jež byla použita na určitou konkrétní skupinu lidí v určité situaci. Nakonec byla žaloba vzata zpět, takže jsme se pointu vlastně ani nikdy oficiálně nedozvěděli.

LN Ve vašich rozhodnutích však zaznělo, že označení má určitý reálný základ v nestandardních postupech několika osob a jejich vzájemných schůzkách. Máte pořád stejný názor?

Nevidím důvod měnit názor. Jak jsem řekl, můj názor ani v tuto chvíli nikoho nezajímá, protože žaloba byla vzata zpět. To znamená, že tázající se na tuto otázku přestal ptát a předmět sporu odpadl. Pokud se v civilním řízení někdo na něco neptá, mají soudy omezenou pravomoc, protože nemají co soudit. Zbavit se soudu lze nejjednodušším způsobem tak, že se ho na nic nezeptáte. To je velmi důležité.

LN Jak se v návaznosti na tuto kauzu díváte na úvahy o zřízení Nejvyšší rady soudnictví?

Coby soudce v kauze takzvané justiční mafie se Vojtěch Cepl ml. zapsal do povědomí veřejnosti nejviditelněji. O sporu na ochranu osobnosti rozhodoval dvakrát. Uvedl, že bytí je označení nadsazené, má určitý reálný základ v postupech uvedených osob a v jejich podezřelých vzájemných schůzkách. FOTO - ČTK

Poměrně opatrně, protože zkušenosti ze Slovenska jsou nešťastné, tamní justice se z toho vzpamatovávala dost dlouho. Ukázalo se, že to nemusí být tak geniální řešení, jak to z dálky vypadá. Zá-

Úvahy o zavedení
advokátského
procesu mi přijdou
jako nápad nějakého
lobbistického hnutí,
které potřebuje
obchody

”

sadní otázka by byla, jak transparentně by se nejvyšší představitelé vybírali. Často jsem sice ministerský systém kritizoval, ale po letech zkušeností musím říci, že jiné systémy o tolik lepší nejsou. Správa justice je velmi složitá, zejména musí být dokonale nezávislá na čemkoliv – a to je skoro nemožný úkol.

LN Je soudní moc dnes hodně závislá na moci výkonné?

To bych netvrdil, není to tak jednoduché. Ministr spravedlnosti má poměrně omezené možnosti, jak do justice zasahovat.

LN Například má v rukou výběr předsedů soudů, což jste sám zmínil jako naprosto klíčové.

Předsednické posty se už vybírají prostřednictvím komisí. Myslím si, že i tady je zárodek systému, který je trochu složitější než dříve, kdy mohl jmenovat předsedu soudu a s ním se o tom nebavit. Jak tento systém funguje, by měli novináři bedlivě zkoumat. Když vybírají soudce Nejvyššího soudu v USA, je kolem toho pravidelně zemětřesení. U nás si toho často nikdo ani nevšimne.

LN Co říkáte na systém, kdy se předsedou soudu stane místopředseda a místopředsedou předseda?

To je zcela jistě špatně. K tomu už se ale vyjádřil i Ústavní soud, který řekl, že střídání tímto způsobem není možné, takže si to myslí mnohem zodpovědnější lidé než já. To je také velice důležitá otázka, které by si měli novináři i veřejnost všimnout, protože dodatečné rozčlenění pak není namístě.

LN Ministr spravedlnosti Jan Kněžínek proti zřízení Nejvyšší

rady soudnictví argumentoval tím, že by mohlo dojít k zakonzervování justice. Myslíte si, že jsou tyto obavy namístě?

To je přesně to, co se stalo na Slovensku. Nemám jednoznačný názor, jak by se měla justice spravovat, žádné geniální řešení neznám. Nemohu prostě s naprostou jistotou říci, že bychom si tím polepšili.

LN Myslíte, že byste se jako soudce cítil nezávislý, kdyby byl tento orgán zrušen?

Netuším, co by se stalo. Může vzniknout uzavřená skupina lidí, kteří rozhodují vlastně o všem a jsou, na rozdíl od ministra spravedlnosti, nesaditelní. Rotace totiž není vůbec špatná věc, což ukázala reforma předsedů krajských soudů spočívající v tom, že se jednou za čas vymění. Pro celý systém justice je to naprosto zásadní.

LN Cítíte v nynějším systému jistotu, jak se bude vaše kariéra vyvíjet? Původně jste soudil v Praze ochranu osobnosti, pak insolvenční, poté jste odešel do Ústí nad Labem. Tam jste nejprve soudil civilní věci, nyní ochodní.

Udržuji se tím stále v pozornosti, protože pokaždé dělám něco nového.

LN Není to spíš tak, že současné nastavení justiční mašinerie má možnosti, jak soudce donutit odejít z nějakého soudu či ho přemístit na jinou agendu?

To asi má. Taky má možnost soudce kárně stíhat. Těch možností je víc. Řekl bych, že je systém maximálně transparentní – tak, jak to v současné chvíli jde. Nelze totiž na druhou stranu vytvořit systém, ve kterém by byl soudce úplně nedotknutelný. Soudce se může třeba zbláznit. A co s tím pak? Systém to nějak řešit prostě musí.

LN Vaše přeložení na insolvenční agendu ale nebylo ojedinělé, a to ani u pražských soudců. Není to legální způsob, jak soudce odříznout od agendy, kde není pohodlný?

To je otázka, která se v mém případě týká Krajského soudu v Praze, už se k tomu nechci vyjadřovat. Navíc i tam už je nové vedení, takže nechci pronášet moudra, co tam je či není možné.

LN Co si myslíte o zavedení advokátského procesu – povinného zastoupení advokátem, o němž se hovoří v souvislosti s novelou občanského soudního řádu?

Myslím, že je to nesmysl. Lidé mají mít právo hájit se bez advo-

Vojtěch Cepl ml.
(53)

■ Studoval Právnickou fakultu UK. Nastoupil na Obvodní soud pro Prahu 4. Následně byl deset let advokátem a za Unii svobody neúspěšně kandidoval do Poslanecké sněmovny. Vrátil se na Krajský soud v Praze, kde soudil ochranu osobnosti a kauzu tzv. justiční mafie. Byl přeložen na úsek insolvenční. Poté odešel ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem.
■ Jeho otec byl soudce Ústavního soudu Vojtěch Cepl starší.

Kauza tzv. justiční mafie

■ Výrok, jež Marie Benešová (ČSSD) v roce 2007 pronesla na adresu bývalé nejvyšší státní zástupkyně Renáty Vesecké, exministra Pavla Němce a místopředsedy Nejvyššího soudu Pavla Kučery. Dle jejího názoru ovlivňovali některé případy. Cepl dvakrát rozhodl, že se Benešová za výrok omlouvat nemusí. Vrchní soud rozhodl o opaku. Nejvyšší soud jeho rozhodnutí zrušil. Strany se nakonec dohodly na smíru.

káta – pokud jde o nějaký jednoduchý spor. Právo na advokáta je jedno z nejurputnější hájených práv u Evropského soudu pro lidská práva. Zároveň ale vidím, že by mělo být hájeno i právo nemít advokáta, pokud k tomu člověk nevidí důvod.

Myslím, že je správné současné nastavení, kdy je zastoupení účastníka advokátem nutné jen u Ústavního soudu a Nejvyššího soudu. Tam jde totiž o vážné míněné spory – člověk se na tyto instituce neobrácí s kdekjakým smyslem. Advokátský proces mi přijde jako nápad nějakého lobbistického hnutí, které potřebuje obchody. Racionální smysl v tom nevidím.

Vážení čtenáři,
příští příloha
Právo a justice
vychází 7. ledna.

Přejeme vám
krásné Vánoce
a všechno nejlepší
do roku 2019.